

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

VNG Agenda 2017

Inhoudsopgave

VNG Agenda 2017	3
1 Lokale democratie en lokaal bestuur versterken	5
2 Maatschappelijke integratie en participatie vergroten	8
3 Versterken arbeidsmarkt door stimuleren economie	14
4 Versterken Kwaliteit en duurzaamheid van de leefomgeving	17
5 Versterken Openbare orde en Veiligheid	21
6 Positioneren van gemeenten in de informatiesamenleving	23
7 Professionalisering van de gemeentelijke werkorganisatie	26
8 Versterken financiële positie van gemeenten	28

VNG Agenda 2017

Gemeenten zijn aan zet voor tal van maatschappelijke opgaven. Steeds meer vraagstukken kunnen alleen dichtbij inwoners, met maatwerk worden opgepakt. Dat is wat we inwoners willen bieden. Om maatschappelijke problemen op maat aan te pakken en op te lossen, dient wel een aantal randvoorwaarden te worden ingevuld, zoals experimenteerruimte, goede interbestuurlijke verhoudingen en het omarmen van het uitgangspunt maatwerk en differentiatie. Dit is wat ons betreft ook het belangrijkste agendapunt voor de formatiebesprekingen na de verkiezingen van 15 maart 2017.

Dé opgave die over alle opgaven heen ligt is het versterken en vitaliseren van de lokale democratie en het lokale bestuur. Ontwikkelingen in de samenleving en maatschappelijke vraagstukken vragen om een nieuwe balans tussen de overheid en de sterk veranderende samenleving. Een sterke lokale overheid, die lokale democratie een nieuwe impuls weet te geven en denkt en handelt vanuit de samenleving hoort daarbij. Net als excellente uitvoering van de dienstverlening naar inwoners en bedrijven.

Om een sterke lokale overheid te zijn, treden we op steeds meer terreinen gezamenlijk op. In dit document laten we zien wat we doen aan maatschappelijke opgaven. We geven een impuls aan de vitalisering van de lokale democratie en van het lokale bestuur. En organiseren dat wat samen beter kan: van bouwstenen voor goede dienstverlening tot een gemeenschappelijke infrastructuur, van collectieve inkoop van bijvoorbeeld telefonie tot nieuwe manieren van communiceren met inwoners.

In deze VNG-Agenda 2017 is verwoord wat we als gemeenten in 2017 in VNG-verband willen oppakken. Deze Agenda 2017 is vanuit de maatschappelijke opgaven tot stand gekomen op basis van lopende activiteiten, input van de VNG-commissies en van eerder gemaakte afspraken tijdens de ALV in juni.

Drie hoofdthema's staan in deze Agenda centraal:

- Vertrouwen in en kwaliteit van de lokale democratie en het lokale bestuur.
- Maatschappelijke integratie en participatie.
- Leefbare en veilige omgeving.

Onder de drie hoofdthema's vallen acht maatschappelijke opgaven. Bij ieder maatschappelijk thema hebben we strategische doelen en relevante standpunten geformuleerd. Onze inzet voor de kabinetsformatie is overigens weergegeven in een afzonderlijk pamflet. De VNG Agenda 2017 is een verenigingsagenda, van, voor en door gemeenten. Deze wordt vertaald naar concrete werkplannen waarmee de commissies en het VNG-bureau aan de slag gaan. Het kan wel noodzakelijk of opportuun zijn om deze agenda te herijken op basis van de thema's waarop het nieuwe kabinet de focus zal leggen.

De maatschappelijke opgaven die de VNG-agenda bepalen zijn:

1. lokale democratie en het lokale bestuur;
2. maatschappelijke integratie en participatie;
3. arbeidsmarkt door het stimuleren van economie en innovatie;
4. kwaliteit en duurzaamheid van de leefomgeving;
5. openbare orde en veiligheid;
6. informatiehuishouding van gemeenten en het borgen van de privacy;
7. professionalisering van de gemeentelijke werkorganisatie;
8. financiële positie van gemeenten.

Bij een deel van deze opgaven spelen Europese en internationale ontwikkelingen een sterke rol. De Europese Unie maakt op veel terreinen wetgeving, die gemeenten uiteindelijk moeten uitvoeren. We laten ons óók inspireren door denk- en werkwijzen elders. Onze deelname in Europese en internationale netwerken zoals het Comité van de Regio's en het Congres van lokale en regionale overheden van de Raad van Europa maakt internationaal vergelijk en kennisdeling mogelijk.

1 Lokale democratie en lokaal bestuur versterken

zodat gemeenten beter in staat zijn steeds complexere maatschappelijke opgaven op te pakken, in lijn met de wensen en verwachtingen van de samenleving

Biedt onze representatieve democratie nog wel genoeg mogelijkheden om burgers daadwerkelijk invloed te geven op politiek en bestuur? Kunnen gemeenten nieuwe vormen ontwikkelen die niet alleen die mensen bereiken die al meedoen, maar ook de 'zwijgende meerderheid'? De relatief korte lijnen tussen inwoners, gemeenteraden en colleges maken van gemeenten bij uitstek de proeflokalen voor vernieuwende vormen van democratie met als centrale vraag: hoe kunnen gemeenten voor al hun inwoners een krachtige lokale overheid zijn die concreet bijdraagt aan de oplossing van maatschappelijke problemen? Het antwoord luidt: door democratie op maat. Om tegemoet te komen aan de veranderende belangen, noden en wensen van inwoners en de lokale dynamiek is het belangrijk dat we naar eigen inzicht te werk gaan en ons niet te zeer laten belemmeren door rijksregelgeving en andere detailbemoeienis van 'bovenaf'. De rijksoverheid moet hiervoor ruimte bieden, maar we moeten ook zelf niet vervallen in bemoeienis met datgene dat inwoners in toenemende mate zelf weten te organiseren en moeten snoeien in de eigen bestuurlijke drukte. Gemeenten moeten steeds de vraag stellen welke specifieke oplossing bij welk specifiek probleem past. Dat betekent niet dat alle instituties, processen en systemen op de schop moeten, maar wel dat er ruimte moet komen voor onorthodoxe oplossingen, voor 'out of the box' denken. Kortom, we moeten ruimte maken voor onbetreden paden in een bestaand wegennet.

Lokaal maatwerk en differentiatie zijn belangrijke uitgangspunten; aan de andere kant is geen enkele gemeente een eiland. De meeste problemen en bedreigingen, kansen en mogelijkheden houden niet op bij 'het blauwe gemeentebord'. Wateroverlast, de opvang van vluchtelingen, de aanpak van criminaliteit, zijn maar een paar voorbeelden van gemeentegrensoverschrijdende vraagstukken. Om die aan te pakken en op te lossen moeten gemeenten samenwerken. Met een paar buurgemeenten of met de hele regio, met maatschappelijke organisaties, bedrijven, onderwijs en landelijke overheden. Goede samenwerking is de balans zoeken tussen mogelijkheden en maatwerk. Daar moeten we voor openstaan en vooral flexibel mee omgaan, met ruimte voor experimenten en aandacht voor de bestuurlijke verhoudingen in de eigen organisatie tussen bijvoorbeeld raad en college.

We steunen bij deze opgave op drie pijlers die de samenhang binnen en rond lokale democratie en het lokale bestuur duiden: (1) het democratische samenspel tussen samenleving en lokaal bestuur, (2) het externe samenspel tussen gemeenten onderling en met maatschappelijke partners en (3) het interne samenspel tussen verschillende gemeentelijke spelers.

Om maatschappelijke opgaven vanuit de lokale samenleving en met de juiste democratische afweging op te kunnen pakken, is financiële armslag noodzakelijk. Vanuit deze invalshoek vinden wij dat het lokale belastinggebied dient te worden verruimd. Daarbij gelden wel een aantal randvoorwaarden, zoals onder meer evenwichtige inkomensverdeling bijvoorbeeld door compensatie of een eerlijke verdeling.

Wat gaan we in 2017 doen?

1.1 De relatie tussen samenleving en lokale overheid versterken *zodat gemeenten beter kunnen aansluiten bij maatschappelijke vraagstukken*

In 2017 staat de vraag centraal welke verwachtingen onze inwoners hebben van de lokale overheid en welke verschillende rollen de lokale overheid kan en moet spelen om aan deze verwachtingen te voldoen. Het uitgangspunt daarbij is dat inwoners participeren in de lokale samenleving, in de lokale democratie, niet alleen politiek maar ook maatschappelijk. Om dat te stimuleren experimenteren we met verschillende vormen van samenspel tussen gemeenten en bewoners.

1.2 Bewuster besturen in netwerken van medeoverheden en maatschappelijke partners *zodat gemeenten hun rol in gemeentelijke samenwerkingsverbanden, maatschappelijke netwerken en in het interbestuurlijk verkeer beter kunnen invullen*

In 2017 gaan gemeenten experimenteren met diverse samenwerkingsvormen in bestuurlijke en maatschappelijke netwerken. Daarbij zijn maatschappelijke vraagstukken het uitgangspunt. Een specifiek aandachtspunt is de democratische legitimering en het verstevigen van de rol van gemeenteraden in regionale samenwerkingsverbanden, met als uitgangspunt gelijkwaardige interbestuurlijke verhoudingen.

1.3 Versterken samenspel tussen raad, college en ambtenaren *zodat gemeenteraad, college van B&W en ambtenaren effectiever samenwerken*

In 2017 moet de verbindende rol van de gemeenteraad – naast de kaderstellende, controlerende en vertegenwoordigende rollen - beter uit de verf komen. Daarvoor is verdere professionalisering van raad en griffies gewenst. Daarnaast is er een verdere professionalisering nodig van colleges en gemeentesecretarissen om het samenspel met elkaar goed vorm te kunnen geven. Een belangrijk aandachtspunt is een passende ontwikkeling

van het burgemeestersambt met evenwicht in bevoegdheden op het gebied van openbare orde en veiligheid en in een rol als neutrale, stabiele, apolitieke verbinder.

Onze standpunten

- Op basis van maatschappelijke opgaven en wensen van de samenleving geven we de lokale democratie verder vorm. Dat doen we in nauwe samenwerking met het kabinet.
- Maatwerk voor en mogelijkheden tot differentiatie tussen gemeenten zijn nodig om tot oplossingen te komen voor maatschappelijke vraagstukken. We vragen het kabinet om niet landelijk in te grijpen en te uniformiseren.
- We willen ruimte voor regionale samenwerking op basis van maatschappelijke vraagstukken. Democratische legitimering heeft daarbij onze speciale aandacht.
- We gaan een substantiële bijdrage leveren aan de aanpak van maatschappelijke problemen én het herstel van het vertrouwen in democratie en bestuur. We gaan uit van vertrouwen, partnership en experimenteerruimte van het kabinet.
- Om maatschappelijke opgaven vanuit de lokale samenleving en met de juiste democratische afweging op te kunnen pakken, is financiële armslag noodzakelijk. Vanuit deze invalshoek vinden wij dat het lokale belastinggebied dient te worden verruimd. Daarbij gelden wel enkele randvoorwaarden, zoals onder meer evenwichtige inkomensverdeling bijvoorbeeld door compensatie of een eerlijke verdeling.

2 Maatschappelijke integratie en participatie vergroten

zodat iedereen naar vermogen mee kan doen

De samenleving is van en voor iedereen. Om iedereen naar vermogen te laten participeren hebben we in 2015 de decentralisaties in het sociale domein ingezet (Participatiewet, Wmo, Jeugdwet).

Uitgangspunten zijn daarbij:

- het bevorderen van eigen verantwoordelijkheid en samenredzaamheid bij de inwoners;
- van individuele naar algemene voorzieningen, preventie en inclusief beleid;
- ontschotting van de drie decentralisaties en een integrale aanpak: meer samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, verzekerde zorg en de strafketen;
- meer ruimte voor eigen regie bij de cliënt en initiatieven van burgers.

Dit transformatieproces is al eerder ingezet, en ook in 2017 nog in volle gang.

Jongeren en Jeugdzorg

Alle kinderen in Nederland moeten kansrijk kunnen opgroeien, ook als ze uit een gezin komen met een laag inkomen. Op dit moment is het stelsel voor opvang en onderwijs aan jongeren te ingewikkeld. We gaan daarom voor integrale en inclusieve opvang en onderwijs, waarin het kind centraal staat in plaats van het systeem.

Hiervoor leggen we op lokaal niveau de verbinding tussen onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, jeugdzorg- en jeugdgezondheidszorg, passend onderwijs, welzijn etc. Daarnaast moet elk kind en met voorrang de kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar een ontwikkelrecht hebben met laagdrempelige toegang tot (voorschoolse) voorzieningen. De jeugdzorg vraagt specifieke aandacht met echte vernieuwingen, zodat de jeugd op termijn kan rekenen op efficiënte zorg en toereikende financiering.

Specifieke groepen die extra zorg nodig hebben

Er zijn mensen die extra zorg nodig hebben, zoals verwarde personen, mensen die beschermd wonen, en dak- en thuislozen. Voor hen moeten we een integrale, persoonsgebonden aanpak uitwerken. Dat betekent betrokkenheid vanuit verschillende disciplines: lokale bestuurders, zorg-

verleners en mensen in de strafrechtketen. Een andere groep die extra zorg nodig heeft zijn de mensen die in de schuldhulpverlening zitten. We zetten in op een herziening van het bestaande stelsel van wet- en regelgeving waarbinnen de schuldhulpverlening moet werken.

Asielzoekers en statushouders

In 2015 werd Nederland geconfronteerd met een verhoogde asielinstroom. Deze instroom was zo hoog dat onze overheden, landelijk en lokaal, niet in staat bleken om los van elkaar te kunnen voldoen aan hun verantwoordelijkheden. Daarom werd in het najaar van 2015 besloten om samen op te trekken en afspraken te maken in het bestuursakkoord Verhoogde asielinstroom. Dit akkoord richt zich vooral op de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders. In april 2016 is een uitwerkingsakkoord gesloten. Dit akkoord gaat vooral over de vraag hoe gemeenten vergunninghouders willen toerusten om te kunnen participeren in onze samenleving. De gemeenten trekken hier hard aan want: blijven is meedoen.

Het Rijk stelt hiervoor geld beschikbaar en denkt mee over bekostigings-mogelijkheden. Inmiddels is de instroom gedaald, onder andere door Europese maatregelen en de deal met Turkije, waardoor er minder behoefte is aan opvanglocaties.

Nu richten de inspanningen van gemeenten zich meer op de huisvesting voor vergunninghouders, en op hun integratie en participatie. We zijn daarbij zo praktisch mogelijk en proberen bestaande belemmeringen zoveel mogelijk op te heffen. Waar het om gaat is vergunninghouders werkervaring te laten opdoen en vaardigheden te ontwikkelen die kunnen helpen bij een snelle plaatsing op de arbeidsmarkt.

Het is noodzakelijk om te zorgen voor duurzaam beleid met bijbehorende voorzieningen om een eventuele volgende instroom effectiever en efficiënter op te kunnen vangen. Onderdeel van dit beleid moeten zijn mogelijkheden tot lokaal maatwerk in opvang en huisvesting en goede communicatie en samenspraak met burgers.

Participatie vraagt ook om aandacht op andere gebieden

Investerings in het onderwijs en het creëren van voldoende banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt zijn noodzakelijk om iedereen te laten participeren. Ook kunst, cultuur en sport zijn belangrijke elementen voor onderwijs en participatie; deze dienen dan ook toegankelijk te blijven voor iedereen.

Wat gaan we in 2017 doen?

2.1 Kansen en talenten van elk kind en elke jongere (0-18) optimaal benutten

zodat iedereen mee kan doen

In 2017 werken we aan een doorgaande ontwikkellijn voor alle kinderen (0-12 jaar) volgens het concept van integrale kindcentra (verbinding onderwijs, opvang en jeugdhulp, jeugdgezondheidszorg, sport en cultuur en onderwijshuisvesting als sturingsinstrument). Daarbij is een sluitende verbinding tussen Jeugdhulp en Passend Onderwijs van belang. In de preventiesfeer is er oog voor de overgang van 18- naar 18+.

2.2 De vernieuwing van maatschappelijke ondersteuning (Wmo) met kracht doorzetten

zodat burgers met beperkingen zo zelfstandig mogelijk kunnen leven

We zetten de transformatie voort, die met de inwerkingtreding van de nieuwe Wmo is gestart. Om civil society en samenredzaamheid te vergroten worden de steunsystemen rondom de cliënt versterkt, zoals het voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers. De omslag van individuele voorzieningen naar algemene, buurtgerichte voorzieningen wordt verder doorgezet. Een integrale en levensbrede benadering wordt verder uitgebouwd, door betere afstemming binnen het sociaal domein, afstemming met domeinen als wonen en veiligheid, en afstemming met zorgverzekeraars. We streven verder naar financiële houdbaarheid van de zorg, door het terugdringen van administratieve lasten, door optimalisering en meer resultaatgericht maken van de inkoop, en door het voorkomen en signaleren van oneigenlijk gebruik van voorzieningen.

2.3 Uitvoering en dienstverlening op maat verbeteren

zodat er meer tijd is voor hulp aan jeugdigen

De dienstverlening van gemeenten en de samenwerking met (keten-)partners in de jeugdhulp heeft in 2017 prioriteit. We willen de administratieve lasten verminderen en de transparantie vergroten, waardoor er meer tijd en aandacht is voor waar het écht om gaat: hulp en ondersteuning aan jeugdigen. We gaan ook de samenwerking versterken met bijvoorbeeld de ondersteuners in de eerste lijn en de partners rondom de jeugdzorg. Voor schaarse (jeugdhulp)functies willen we het collectief opdrachtgeverschap door gemeenten verder borgen en robuuste regiovorming ondersteunen.

2.4 Gemeenten gaan de schuldenproblematiek efficiënter aanpakken: van voorkomen tot verhelpen

zodat het aantal huishoudens in de rode cijfers afneemt

In 2017 staat het maken van afspraken met elkaar en met het kabinet over de aanpak van schulden en armoede centraal. Daarbij gaat speciale aandacht uit naar jongeren, onder andere door het inzetten van financiële educatie. We werken aan innovatie en professionalisering van de hulpverlening, maken de verbinding met het brede sociale domein en faciliteren kennisdeling tussen gemeenten.

2.5 Meer regie van gemeenten op opvang, integratie en participatie door meer zeggenschap in de keten zodat statushouders volwaardig mee kunnen doen in de samenleving

Met de grote instroom van vluchtelingen vorig jaar staat in 2017 vooral de integratie en participatie van statushouders centraal. Er wordt een integrale aanpak ontwikkeld voor de integratie van statushouders. Een aanpak die zoveel mogelijk voorkomt dat statushouders een beroep moeten doen op sociale voorzieningen. Een belangrijk principe voor het beter en sneller integreren van statushouders is het beperken van de verhuisc beweging. We streven naar een doorlopende lijn die al in de opvang begint en die werk, onderwijs en zorg efficiënt verbindt. Met speciale aandacht voor jong-volwassenen die 18 worden en warme overdracht van deze jong-volwassenen van NIDOS naar gemeenten.

Om de integratie van vluchtelingen te bevorderen, zetten we in 2017 ook in op een verdere verbetering van de samenwerking met het COA. We willen een duurzame maatregel ontwerpen die de definitieve huisvesting van statushouders in gemeenten versoepelt. Bijvoorbeeld door anders samen te werken met woningbouwcorporaties. Verder streven we naar een structurele afspraak over uitgeprocedeerde asielzoekers zodat er geen mensen op straat zwerven. Europese afspraken over migratie (zoals herverdeling en hervestiging) zijn daarbij uitgangspunt.

2.6 Zorgdragen dat kunst, cultuur en sport voor iedereen toegankelijk is en blijft zodat iedereen zich kan ontwikkelen

In 2017 staan herstel en verbeteren van Topcultuur en culturele ketens in stedelijke regio's centraal. Bestuurlijke afspraken zijn nodig om innovatie te stimuleren, vooral als het gaat om lokale omroepen en bibliotheken. Ook willen we sport en cultuur betaalbaar en toegankelijk houden door belemmerende wetgeving (BTW en sportbesluit) te keren. We zetten in op een uitbreiding (1500-2000 extra) van het aantal combinatiefuncties voor sport en cultuur (buurtsport- en cultuurcoaches) en op kwaliteitsverbetering. Onderlinge afstemming tussen gemeenten over talentontwikkeling van amateurs en relaties met onderwijs en het sociale domein worden gefaciliteerd.

We werken in 2017 verder aan lokale netwerken en gerichte programma's om mensen te laten participeren in de samenleving en (gezondheids)achterstanden tegen te gaan.

Bij de uitwerking van de Erfgoed- en Omgevingswet en de vormgeving van de Wet kwaliteitsborging zetten gemeenten in op maatwerk.

Onze standpunten

- We willen verder bouwen aan betere verbindingen tussen het sociale, het fysieke en het veiligheidsdomein en hebben hier van het kabinet rust en ruimte voor nodig.
- We zetten bij het kabinet in op het wegnemen van wet- en regelgeving en zorgen voor adequate financiering voor een integrale aanpak van ondersteuning, zorg en preventie. Voorbeelden waar het mis (kan) gaan zijn: de sterke prikkelwerking in de WWB die tegengesteld werkt aan het doel, gebrek aan synchronisatie van wet- en regelgeving zoals bij de schulphulpverlening. We pleiten voor betere regelgeving voor hulp aan en ingrijpen bij verwarde mensen, zoals de Wet Verplichte GGZ. Om een succes te maken van een effectievere aanpak van armoede en schulden hebben gemeenten goede randvoorwaarden nodig. Daarom willen we dat het kabinet actief aan de slag gaat met de voorstellen van gemeenten, Divosa en NVVK.
- Meerjarige financiële zekerheid voor gemeenten in het sociale domein is een noodzakelijke randvoorwaarde. Daarbij horen verdeelmodellen die draagvlak van gemeenten hebben. We zetten in op een financiële oplossing voor tekorten op Wsw en beschut werk.
- We willen afspraken maken met woningaanbieders, zorgaanbieders, zorgverzekeraars en andere overheden om mensen met een zorgvraag zo lang mogelijk thuis te kunnen laten wonen. Daarvoor moeten diverse sectorale bekostigingsregelingen die nu nog een belemmering vormen voor een integrale aanpak worden aangepast. Hierdoor kunnen we een krachtige impuls geven aan de realisatie van woningen die geschikt zijn voor doorstroming uit GGZ/beschermd wonen, voor ouderen en voor vluchtelingen.
- We zetten in op één landelijk beleidskader nodig om het beleid voor kinderen en jongeren verder te kunnen ontwikkelen. Met een heldere visie, eenduidige en samenhangende wet- en regelgeving, één financieringsstroom, één financieringssystematiek, ontwikkelrecht voor peuters, uniforme kwaliteitseisen en één duidelijke opdracht aan gemeenten. In het bijzonder willen we investeren in de kinderen in de leeftijdsgroep van 0 tot 12 jaar, zodat zij een goede basis krijgen om mee te doen in de maatschappij van de 21e eeuw.
- Tot Nederland toegelaten vluchtelingen moeten zo snel mogelijk meedoen in de samenleving. We nemen de integrale verantwoordelijkheid voor hun inburgering van statushouders door de zorg voor huisvesting, onderwijs en scholing, begeleiding naar werk en inkomensondersteuning.

- De afspraken met het huidige kabinet over de financiering worden voortgezet. Als het aantal asielzoekers weer sterk stijgt, worden deze afspraken snel geactualiseerd. Ook zetten we in op praktische regelgeving om huisvesting voor vergunninghouders te realiseren, zoals het aanpassen van bouwregelgeving, en moeten we nadenken over de 'voordeurdelersnorm bijstand' als vier statushouders bij elkaar in één huis gaan wonen. We willen dat het kabinet zorgt voor de randvoorwaarden voor een sluitende keten door gemeenten meer interventiemogelijkheden te geven rond inburgering en participatie.
- We willen meer ruimte om te investeren in scholing, in betere kansen en aansluiting op de arbeidsmarkt en het creëren van zinvol werk. Dat is van belang voor kwetsbare doelgroepen. Het kabinet kan daarbij helpen door de loonkosten te verlagen en landelijke afspraken te maken over social return.
- Sport en cultuur moeten betaalbaar en toegankelijk blijven. Belemmerende wet- en regelgeving (zoals BTW en sportbesluit) moet hiervoor worden opgeheven.

3 Versterken arbeidsmarkt door stimuleren economie

zodat iedereen mee kan doen

Dat wij als Nederland onze welvaart behouden is niet vanzelfsprekend. De economie is voor een flink deel afhankelijk van ontwikkelingen in het buitenland. Onze klassieke verdienmotoren zijn niet meer wat ze waren. Hoe faciliteer je de economische ontwikkeling voor de komende twintig jaar? Er liggen grote opgaven in stedelijke gebieden. En juist bij de regio's ligt de sleutel om economische groei te stimuleren: die groei moet namelijk van onderaf komen.

Dat betekent dat het kabinet lokale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in staat moet stellen om te investeren in die transitie van onderaf. Bijvoorbeeld door (stedelijke) regio's te versterken. Denk alleen al aan de investeringen die nodig zijn in de infrastructuur. Ook de overgang naar een duurzame economie vraagt grote investeringen op lokaal niveau: wat betekent de komst van zelfrijdende auto's voor de infrastructuur in een gemeente of provincie? Wat betekent het voor de energie infrastructuur als inwoners en bedrijven straks zelf hun energie willen gaan opwekken, hun water zelf willen gaan zuiveren? (Zie paragraaf 4. Versterken kwaliteit en duurzaamheid van de leefomgeving).

Regionale economische netwerken van gemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven (triple helix) zijn een motor van economische ontwikkeling en innovatie en bevorderen daarmee ook groei van de werkgelegenheid.

Het landelijk economische beleid richt zich volledig op de topsectoren en het grote internationale bedrijfsleven. Maar daarmee wordt de kracht van het midden- en kleinbedrijf voor de binnenlandse economie onderschat. Nederland is een van de weinige OESO-landen zonder landelijke aandacht voor regionaal economisch beleid.

Europese structuur- en investeringsfondsen kunnen in de regio helpen bij het bevorderen van economische groei en het creëren van banen. Maar deze fondsen kennen elk hun eigen voorwaarden en eisen. Terwijl maatschappelijke issues vragen om een brede aanpak die zich niet in enge, afgebakende regels laat vatten.

Om de economische ontwikkeling in alle regio's te stimuleren is het van het grootste belang dat

heel Nederland digitaal bereikbaar is. Ook de buitengebieden, waar misschien minder mensen wonen, maar waar wel veel bedrijven actief zijn. Daarbij zijn ook een goede infrastructuur en bereikbaarheid van stad en regio van cruciaal belang.

Tot slot draagt de energietransitie naar duurzame energie, ook via Europese en mondiale afspraken, in belangrijke mate bij aan de economische ontwikkeling en groei van de werkgelegenheid. De decentrale overheden ontwikkelen samen een investeringsagenda gericht op duurzame ontwikkeling vanuit klimaatadaptatie en energietransitie. Zie ook paragraaf 4.

Wat gaan we in 2017 doen?

3.1 Een zo groot mogelijk deel van de bevolking werkt met perspectief en naar vermogen *zodat mensen niet buiten de boot vallen*

In 2017 ontwikkelen we een voorstel met een integrale oplossing voor alle verschillende doelgroepen (sociale werkvoorziening; beschut werk; banenafpraak) met als doel een inclusieve samenleving. Dit voorstel omvat de wettelijke, financiële en arbeidsvoorwaardelijke voorwaarden. We willen een Human Capital agenda ontwikkelen in overleg tussen gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs. Deze Agenda is bepalend voor het regionale arbeidsmarktbeleid voor hoger, middelbaar en lager opgeleiden. Dus ook voor kwetsbare burgers. Ook willen we afspraken maken tussen gemeenten, onderwijs en bedrijfsleven over zorgpaden en toeleiding naar werk. We ontwikkelen daarvoor een visie en maken afspraken om mensen met een startkwalificatie op de arbeidsmarkt te krijgen (kwetsbare jongeren, vluchtelingen, ouderen).

Onze stip op de horizon: de wetgever maakt één regeling voor de onderkant en nieuw beschut werk. We werken in 2017 uit wat hiervoor nodig is.

3.2 Gemeenten werken gericht regionaal samen aan maatschappelijke vraagstukken op het gebied economie en arbeidsmarkt *zodat er meer werkgelegenheid ontstaat*

In 2017 staat vooral kennisdeling tussen gemeenten centraal. Het gaat dan over de betekenis van Economic Boards, Triple helixverbanden, de verschillende verbanden tussen arbeidsmarkt en lokaal bestuur, regionale samenwerkingsverbanden en de rol van gemeenten (passend bij hun identiteit in de regio: wonen, recreatie, cultuur, bedrijvigheid). Ervaringen rondom integraal werken op de beleidsvelden economie, arbeidsmarkt en onderwijs worden actief opgehaald en gedeeld. Bovendien loopt er een lobbytraject richting Rijk en Brussel/EU om belemmeringen op het gebied van samenwerking weg te nemen.

3.3 Gemeenten stimuleren regionale duurzame economische ontwikkeling en innovatie *zodat investeren mogelijk is in sociaal en fysiek kapitaal*

Gemeenten zijn een belangrijke partij als het gaat om duurzame economische ontwikkeling en innovatie. Dat vraagt om een sterkere positie en zichtbaarheid in nationale en Europese programma's. Ook is het nodig om de subsidievoorwaarden van nationale en EU-begrotingen en fondsen zo aan te passen dat zij een integrale aanpak van maatschappelijke problemen mogelijk maken. We zetten in op het verbeteren van nationale en Europese wetgeving. De huidige wetgeving beperkt namelijk de economische kracht en autonomie van gemeenten. In 2017 werken we bovendien actief aan het tegengaan van leegstand, onder andere via kennisdeling en experimenten.

Onze standpunten:

- De Nederlandse Agenda Stad moet aansluiten bij de EU-Urban Agenda met meer ruimte voor regionale netwerken en stedelijke regio's. Net als de VNG-Agenda voor Habitat III waarin de knelpunten en uitdagingen op lokaal niveau centraal staan.
- We willen dat het kabinet investeert in de polycentrische structuur van goed verbonden (middel)grote steden en hun ommeland. Hiervoor is een samenhangende agenda voor stedelijke regio's op internationaal niveau noodzakelijk. Breedbandinternet speelt daarin een rol als nutsvoorziening: beschikbaar voor alle inwoners en ondernemers, in stad, dorp en buitengebied.
- We moeten de ruimte krijgen voor regionaal arbeidsmarktbeleid: gemeenten en UWV worden nu in een keurslijf gehouden. Er is een regeling nodig voor de onderkant van de arbeidsmarkt en nieuw beschut werk.
- Wij vragen het kabinet zich in te zetten voor een koppeling met de Europese fondsen: de voorwaarden en eisen voor financiering uit Europese fondsen te vereenvoudigen en op elkaar af te stemmen. Dat vergroot de toegankelijkheid van deze enige directe financieringsstroom voor regionaal economisch en werkgelegenheidsbeleid. De fondsen moeten samen minimaal het huidige bedrag bevatten: € 1,4 miljard. Bovendien zou er meer ruimte moeten zijn voor experimenten.
- Het innovatiebeleid moet beter toegankelijk worden voor het midden- en kleinbedrijf.

4 Versterken Kwaliteit en duurzaamheid van de leefomgeving

zodat het ook in de toekomst prettig wonen, werken en recreëren is

Inwoners nemen steeds meer zelf verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving. En met de komst van de Omgevingswet wordt nog meer verantwoordelijkheid bij hen neergelegd. De invoering van de Omgevingswet geeft inwoners en ondernemers ruimte om met gemeenten de fysieke leefomgeving integraal aan te pakken. Hierdoor is er ruimte voor lokaal maatwerk dat aansluit op ontwikkelingen in de samenleving.

Een aantal maatschappelijke vraagstukken in de fysieke leefomgeving is urgent. De ruimtelijke contrasten binnen Nederland nemen toe. Steden groeien en trekken jongeren aan, terwijl andere regio's juist te maken hebben met bevolkingsdaling en vergrijzing. Binnensteden lopen nog altijd leeg en noodzakelijke investeringen in de fysieke ruimte blijven achter. De druk op sociale huisvesting neemt toe, omdat naast de huidige inwoners ook statushouders een woning nodig hebben.

De klimaatverandering leidt sneller dan verwacht tot extreme regenbuien en geeft problemen voor de afvoer van grote hoeveelheden water. Decentrale overheden moeten de buitenruimte hierop inrichten, met extra opvang voor en een adequate afvoer van regenwater. De energietransitie is een van de belangrijkste maatschappelijke opgaven van de komende decennia. De urgentie is hoog: andere energiebronnen gaan energie leveren en dat heeft gevolgen voor de ruimtelijke ordening en de infrastructuur. Energiebesparing wordt in alle sectoren (bedrijven, woningen en vervoer) normaal en noodzakelijk.

Zowel op het gebied van huisvesting als de leefomgeving zijn investeringen nodig. De investeringsruimte van gemeenten en corporaties is sterk achteruitgegaan door verliezen op grondexploitatie en door de verhuurdersheffing.

Om de kwaliteit van de leefomgeving te behouden en aan te passen op nieuwe vraagstukken stellen de decentrale overheden samen (via IPO, Unie van Waterschappen en VNG) een Investeringsagenda op. In de agenda gaat het om onderwerpen zoals klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie.

Bereikbaarheidsproblemen rond de stad en in stedelijke regio's worden geagendeerd, evenals mobiliteitsvraagstukken in het landelijk gebied.

Door op deze terreinen op lokaal en regionaal niveau samen te werken, en de verbinding met de Rijksoverheid te zoeken, is het mogelijk om het proces te versnellen en te zorgen voor een integrale aanpak en meerjarige afspraken. Dat laatste is nodig, want dit soort opgaven vergen tijd, dat laat bijvoorbeeld het Deltaprogramma zien.

De verhoudingen en partnerschappen tussen overheden (waaronder gemeenten) en anderen moeten opnieuw worden vormgeven. De ruimtelijke claim op en de verandering in de openbare ruimte door de energietransitie is nog nauwelijks te bevatten. De ervaring leert dat draagvlak en decentrale integrale afwegingen essentieel zijn voor succes. De decentrale overheden hebben hoge ambities om deze opgaven lokaal en regionaal, met draagvlak en in gedeelde verantwoordelijkheid, op te pakken. Alleen zo kunnen lokale overheden blijven sturen op ruimtelijke kwaliteit en een gezonde, economisch welvarende, leefomgeving.

Wat gaan we in 2017 doen?

4.1 Verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit

zodat de ruimtelijke kwaliteit lokaal kan worden vormgegeven

De Omgevingswet kan worden gezien als de decentralisatie in het fysieke domein. In 2017 zetten we sterk in op het toetsen, het aanpassen en het vertalen van de Omgevingswet naar de gemeentelijke praktijk. We letten daarbij op een goede borging van gemeentelijke bevoegdheden, ruimte voor lokaal maatwerk, kwaliteit van de uitvoering en zo laag mogelijke exploitatiekosten.

We zijn tegen extra verplichte kwaliteitsnormen bij vergunningverlening, toezicht en handhaving of extra verplichte overdracht van taken naar de omgevingsdiensten. Een specifiek aandachtspunt is de inpassing van de Natuurwet in de Omgevingswet. We zorgen voor een impuls en experimenteerruimte op het gebied van ruimtelijke adaptatie en klimaatadaptatie zodat de ruimtelijke omgeving klimaatbestendig worden ingericht. In zowel landelijk als stedelijk gebied zijn leefbaarheid en bereikbaarheid onderwerpen van belang. We zetten ons in voor het oplossen van verkeersknelpunten in stedelijk gebied, de bereikbaarheid van het landelijk gebied, mogelijkheden voor herbestemming van agrarische bebouwing en internet in het buitengebied.

4.2 Gemeenten gaan voor energiebesparing én gebruik van duurzame energiebronnen

zodat er een circulaire en duurzame maatschappij wordt gerealiseerd

We zetten in 2017 in op het verkrijgen van voldoende autonomie, instrumenten en regiemogelijkheid om de energietransitie en energie-infrastructuur integraal en met betrokkenheid van de maatschappij te realiseren. Er komt een landelijke dekking van regionale energiestrategieën waarmee gemeenten, samen met provincies,

waterschappen en andere maatschappelijke organisaties de energieopgave en het potentieel voor besparing en duurzame opwekking van energie in hun regio bepalen. Het landelijk netwerk van regio's die zich inzetten voor energiebesparing in de particuliere woningvoorraad zetten we voort en krijgt ondersteuning van de VNG. Er wordt verder gewerkt aan de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed: we willen naast gezonde en energiebewuste scholen, ook gezonde en energiebewuste gemeentehuizen en sportaccommodaties. Ook bedrijven moeten energie besparen; samenhangende wet- en regelgeving is daarvoor belangrijk.

4.3 Gemeenten zetten in op hergebruik van *zodat er een circulaire economie wordt gerealiseerd*

De afspraken binnen de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 worden geëvalueerd in 2017 en dienen (ook daarna) te stroken met de gemeentelijke uitvoeringspraktijk, waarbij dekking van de kosten een belangrijk uitgangspunt blijft. We zetten vanuit het landelijke VANG (Van Afval Naar Grondstof) programma een belangrijke stap naar minder restafval en stimulering van hergebruik. Er wordt een landelijke organisatie zwerfafval opgezet waarin gemeenten een belangrijke rol spelen. We zetten tot slot in op een versterking van onze rol bij landelijke en EU-afspraken over toekomstig afvalbeleid.

4.4 Meer financiële mogelijkheden voor gemeenten om de kwaliteit van de leefomgeving in stand te houden *zodat financiële vraagstukken niet in de weg staan voor een gezonde en veilige leefomgeving*

In 2017 is meer investeringsruimte nodig om te investeren in de kwaliteit en het beheer van de openbare ruimte. Zo wordt op de langere termijn een sluitende financiering mogelijk van het waterbeheer en het onderhoud van wegen, bruggen, kades, riolering, kabels en leidingen en openbaar groen. Daarbij werken we samen met waterschappen en provincies via een Investeringsagenda, gericht op slim en duurzaam inrichten met oog voor klimaatadaptatie en energietransitie. De verhuurdersheffing moet aansluiten bij de duurzaamheidsambities zodat een positieve prikkel ontstaat om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. We zetten in op een betere toegankelijkheid voor gemeenten van gelden van MIRT en Deltaprogramma, en voor extra geld voor ruimtelijke investeringsprojecten. In het bijzonder voor herstructurering, herbestemming en het saneren van overtollige bebouwing en functies.

4.5 Voor alle inwoners is voldoende en betaalbare woonruimte te vinden in stad en landelijk gebied *zodat iedereen een dak boven zijn hoofd heeft*

In 2017 staat inzicht in en grip op de huisvestingsopgave van specifieke doelgroepen, zoals asielzoekers, arbeidsmigranten, huishoudens met behoefte aan begeleiding en zorg, en inwoners met een lager inkomen centraal. We zetten ons in voor het wegwerken van achterstanden in de huisvesting van statushouders (zie paragraaf 3) en voor voldoende en kwalitatief goed maatschappelijk vastgoed (zie paragraaf 2). Om meer grip te krijgen op woningcorporaties zetten gemeenten in op kennisdeling, totstandkoming en kwali-

teit van woonvisies en prestatieafspraken.

We werken samen met woningcorporaties en maatschappelijke partners aan een adequaat voorzieningenniveau dat aansluit op de behoefte van mensen die langer zelfstandig thuis wonen en er wordt meer ruimte gecreëerd voor alternatieve vormen van huisvesting.

Onze standpunten:

- De decentrale overheden ontwikkelen een investeringsagenda waarmee we versnelling, integraliteit en meerjarige afspraken kunnen realiseren op het gebied van duurzaam investeren in de fysieke ruimte met het oog op klimaatadaptatie en energietransitie. Door de budgetten te stapelen, aangevuld vanuit de Rijksoverheid, kunnen we integraal werken, meerjarige plannen realiseren en onze ambities realiseren en zijn er bovendien financiële mogelijkheden om de lokale ruimte duurzaam te onderhouden.
- We willen de aard van de Omgevingswet borgen, met ruimte voor de lokale eigenheid. We moeten voldoende ruimte krijgen om via maatwerk tegemoet te komen aan de initiatieven van hun inwoners en ondernemers en een goede leefomgeving voor hun inwoners te garanderen.
- We gaan in overleg met het kabinet over voldoende investeringsruimte van corporaties en het inzetten van die ruimte waar gemeenten dat nodig vinden.

5 Versterken Openbare orde en Veiligheid

zodat de burger veilig is en zich veilig voelt

Veiligheid bestaat uit meer dan alleen handhaving en repressie. Preventie is van cruciaal belang voor veiligheid en een veiligheidsbeleving. Door de instelling van een nationale politie is de focus te veel komen te liggen op nationale vraagstukken, de justitieketen en de opsporings- en handhavingskant. Terwijl het ook gaat om juiste verhoudingen tussen openbare orde en opsporing en andere mogelijkheden voor handhaving en preventie in de buurten en wijken. Ogen en oren in de wijk, onder meer van de politie en van BOA's, is een cruciale randvoorwaarde voor inwoners om zich veilig te voelen.

Wat gaan we in 2017 doen?

5.1 Sterkere regie op integraal veiligheidsbeleid

zodat gemeenten grip hebben op de veiligheid van hun inwoners

We zetten in 2017 in op voldoende goed opgeleide en goed gepositioneerde agenten in de wijken en op het verbeteren van de positie van de BOA: uitbreiding van de bevoegdheden conform de visie 2016, meer invloed van de burgemeester en betere samenwerking met politie. Ook willen we de bestuurlijke boete voortaan kunnen inzetten voor kleinere verkeersovertredingen.

5.2 Meer verbinding tussen zorg en veiligheid

zodat gemeenten handelingsperspectief hebben en veiligheidsaanpakken effectiever worden voor inwoners die met meervoudige complexe problematiek te maken krijgen

De ketens zorg en veiligheid vinden elkaar niet vanzelf en benaderen vraagstukken vanuit een heel eigen perspectief. Als er wordt samengewerkt is het effect groot. Daarom zetten we ons in 2017 in om het complexe veld van zorg en veiligheid overzichtelijker te maken en reiken we bouwstenen en sturingsmogelijkheden aan om in de praktijk toe te passen. Daarbij is goede samenwerking tussen de burgemeester, de wethouder(s) zorg en jeugd en het veiligheidshuis cruciaal. We stroomlijnen de samenwerking door het verspreiden van best practices, door kennisdeling, het monitoren van trends en het signaleren en oplossen van gaten in de ketens.

5.3 **Betere informatiepositie van gemeenten op veiligheid**

zodat veiligheidsbeleid en aanpakken effectiever en efficiënter worden

Intelligence op het gebied van veiligheid is voor de politie maar ook voor het lokaal bestuur een belangrijke taak. We zetten ons in 2017 in op bewustwording van de noodzaak, kansen en risico's van informatie en veiligheid (intelligence) en we ondersteunen gemeenten bij informatieveiligheid en bij informatiegestuurd werken.

5.4 **Moderner cannabisbeleid**

zodat gemeenten meer grip hebben op de volksgezondheid, overlast kunnen beperken en ondermijnende criminaliteit tegen kunnen gaan

We sluiten ons aan bij het initiatiefwetsvoorstel van D66 dat nu in de Tweede Kamer ligt en vragen een volgend kabinet om experimenteerruimte.

5.5 **Integrale aanpak ondermijning**

zodat georganiseerde criminaliteit wordt tegengegaan, de integriteit van het openbaar bestuur wordt gewaarborgd en de democratische rechtsstaat wordt beschermd

We pleiten voor een stevig coördinerend departement voor de integrale aanpak van ondermijning en voor een integraal ondermijningsfonds (revolverend). In 2017 ontwikkelen we een overheidsbreed programma dat bestuurders helpt om zich te verweren tegen ondermijnende criminaliteit. Ook zorgen we dat politieke ambtsdragers en ambtenaren voortaan weten waar ze bedreigingen en integriteitsschendingen kunnen melden.

Onze standpunten:

- Wij vragen het kabinet om de balans tussen de justitiële en de preventieve kant van openbare orde en veiligheid te herstellen, zodat mensen weer zien dat de politie aanwezig is in wijken en buurten om signalen vroegtijdig bij de juiste partners te krijgen en de orde te handhaven.
- Het kabinet moet investeren in de politiezorg (zowel in de opsporing als de gebiedsgebonden politiezorg) om de kwaliteit, kwantiteit, diversiteit en de technologische vernieuwing van het politieapparaat op een substantieel hoger niveau te tillen. Maatschappelijke vraagstukken in de wijken en buurten vragen daarom. Ook willen gemeenten een uitbreiding van de bevoegdheden van de BOA.
- Wij vragen het kabinet ons de ruimte te geven om te experimenteren met oplossingsrichtingen uit het rapport van de commissie-Schneiders, over het 'regelen' van de hele cannabisketen.
- Wij zijn er van overtuigd dat een stevig coördinerend ministerie voor de integrale aanpak van ondermijning nodig is en pleiten voor een integraal ondermijningsfonds (revolverend).

6 Positioneren van gemeenten in de informatiesamenleving

zodat gemeenten sneller, slimmer en beter kunnen inspelen op maatschappelijke vraagstukken en voldoen aan de verwachtingen van hun inwoners en ondernemers

Een veranderende samenleving vereist een gemeentelijke organisatie die daar op inspeelt. Een van de speerpunten is een goede informatievoorziening en een goede informatiestructuur, waardoor we de dienstverlening aan inwoners en bedrijven kunnen optimaliseren. Onder het motto 'Samen doen wat samen kan' hebben we onze krachten gebundeld in de Digitale Agenda 2020.

Als bovendien alle overheden zich aansluiten bij de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) wordt het mogelijk om te werken als één overheid en wordt het voor inwoners en ondernemers eenvoudiger om zaken te doen met die overheid. De ruimte om integraal te werken wordt nu beperkt en soms zelfs bemoeilijkt door rijksbrede eisen en/of verwachtingen. We willen een stevige regie en coördinatie op de e-Overheid.

Wat gaan we in 2017 doen?

6.1 Versterken strategisch gebruik van (digitale) informatie

zodat gemeenten open en transparant kunnen deelnemen aan de participatiesamenleving en kunnen voorsorteren op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen

In 2017 staat innovatie van de gemeentelijke organisatie centraal.

Open data, het gebruik van big data en data-gedreven sturing zijn belangrijke ontwikkelingen, waarbij we privacy en wet- en regelgeving niet uit het oog mogen verliezen. Ook archivering verdient aandacht: informatie moet vindbaar blijven, mede vanwege de openbaarheid van het bestuur. Daarom werken we via een strategisch informatie overleg (SIO) aan een toekomstbestendig en toegankelijk archief- en informatiebeleid. We stimuleren kennisdeling en ondersteunt de opschaling naar andere gemeenten.

6.2 Het samen organiseren van het optimaliseren en standaardiseren van werkprocessen en ketens zodat er gewerkt wordt als één efficiënte overheid

Een digitale overheid moet inwoners en bedrijven goed kunnen bedienen. Dat betekent dat we inzetten op standaardisering van gemeentelijke dienstverleningsprocessen, het stroomlijnen van informatie in werkprocessen en ketens en nauwere samenwerking tussen gemeenten en andere lokale en regionale maatschappelijke partners.

6.3 Het samen organiseren van het bevorderen van massaal digitaal en maatwerk lokaal zodat de kwetsbaarheid van gemeenten wordt verlaagd en de kwaliteit van dienstverlening wordt verhoogd

De Generieke Digitale Infrastructuur wordt in 2017 geïmplementeerd in de werkprocessen. De VNG-organisatie faciliteert deze implementatie op diverse manieren. Zo organiseren we op bepaalde terreinen de collectieve inkoop, bijvoorbeeld voor ICT en telefonie waardoor gemeenten bij de aanbesteding meer eisen kunnen stellen en geld kunnen besparen.

6.4 Bevorderen van digitaal vertrouwen zodat burgers meer vertrouwen hebben in bescherming van informatie door gemeenten

Ook in 2017 staat informatieveiligheid hoog op de bestuurlijke en ambtelijke agenda. De Informatiebeveiligingsdienst (IBD) adviseert en ondersteunt gemeenten hierbij. ENSIA stroomlijnt verantwoordingsverplichtingen op het gebied van informatiebeveiliging om zo de auditlast op het gebied van informatieveiligheid bij gemeenten te verminderen.

6.5 Beter omgaan met vertrouwelijke gegevens zodat burgers meer vertrouwen hebben in bescherming van privacy door gemeenten

We ontwikkelen kaders voor privacy op alle inhoudelijke domeinen, te beginnen met het sociaal domein. We zetten ons in om de regelgeving binnen en tussen domeinen aan te passen aan de internationale kaders. Ook gaan we binnen de overheid meer en beter samenwerken om de privacy van burgers te beschermen. We hebben de ambitie een leidende positie in te nemen in de politiek-bestuurlijke en maatschappelijke gedachtevorming over de betekenis van privacy in de informatiesamenleving en de (vertrouwens)relatie tussen burgers en de (gemeentelijke) overheid.

Onze standpunten

- We pleiten voor een stevige regie en coördinatie op de e-Overheid. Het kabinet moet zorgen voor een autoriteit voor veilige, digitale interoperabiliteit in de publieke sector met doorzettingsmacht, met verordenende bevoegdheden, met sanctiemogelijkheden en budget. Dat zou een minister van informatie/digitalisering kunnen zijn.
- We willen dat ministeries meer gaan samenwerken op het punt van informatisering. Nu zijn de Burgerlijke stand en de basisregistratie personen wel geïntegreerd, maar belegd bij twee verschillende ministeries. Integratie zou rust en ruimte creëren.
- Overheden en andere overheidsdiensten moeten zich inzetten voor een betere en efficiëntere (overheids) brede samenwerking om privacy te beschermen en integraal werken mogelijk te maken.

7 Professionalisering van de gemeentelijke werkorganisatie

zodat deze bijdraagt aan de uitvoeringskracht van gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de participatie van hun inwoners én hebben een eigen verantwoordelijkheid als werkgever om mensen aan het werk te helpen. Als werkgever gaan we in 2017 aan de slag met het toekomstig pensioenstelsel en modernisering van de cao.

Wat gaan we in 2017 doen?

7.1 De Cao Gemeenten wordt gemoderniseerd

zodat gemeenten de maatschappelijke opgaven kunnen uitvoeren en de personeelskosten beheersbaar blijven

De cao van 2017 is een volgende stap in de harmonisatie en modernisering van de arbeidsvoorwaarden: een cao die samenwerking tussen gemeenten vergroot en bijdraagt aan een brede inzetbaarheid van de medewerker. Voor 2017 betekent dat modernisering van verlof en beloning.

7.2 De ABP-pensioenregeling wordt toekomstbestendiger

zodat de kosten voor gemeenten voorspelbaar worden en betaalbaar blijven

We zorgen ervoor dat de ABP-pensioenregeling in de periode 2017-2020 een voorspelbare pensioenpremie heeft. We willen het pensioenstelsel zoals het kabinet dat na 2020 gaat doorvoeren, laten aansluiten bij de uitgangspunten van de gemeentelijke werkgever en moderne arbeidsrelaties.

7.3 De VNG en gemeenten zijn in 2017 klaar voor de aankomende Wet normalisatie rechtspositie ambtenaren

zodat de overgang van de bijzondere naar de normale rechtspositie geruisloos verloopt

Nu de wet normalisering is aangenomen, stellen we vast of en hoe de VNG vanaf 2020 cao's namens de leden en gemeenschappelijke regelingen sluit; dat wordt dan statutair vastgelegd. We zorgen ervoor dat er een afgestemd plan voor de voorbereiding van gemeenten op de wet normalisering ligt en bieden daarop ondersteuning.

Onze standpunten

- Moderne cao: in 2017 verlof en beloning.
- Gemeenten willen een fundamentele rol in de discussie en visieontwikkeling over de toekomst van het Nederlands pensioenstelsel spelen omdat zij rechtstreeks verantwoordelijk zijn voor werk en voor werknemers.
- Voor duurzame borging van de pensioenregeling voor medewerkers in de sociale werkvoorziening vragen gemeenten jaarlijks 10 miljoen euro van het Ministerie van SZW voor premiedemping.

8 Versterken financiële positie van gemeenten

zodat de burger de zekerheid heeft dat de gemeente haar taken kan uitvoeren

Een gezonde financiële positie is noodzakelijk om lokale maatschappelijke opgaven en gemeentelijke taken goed in te kunnen vullen. Dat vraagt om:

- een nieuwe normeringssystematiek;
- stabilisering van de gemeentefinanciën;
- passende financiële verhoudingen tussen bestuurslagen (geen opschalingskorting, geen ingrepen van de rijksoverheid in het Gemeentefonds, geen verdere apparaatskorting);
- voldoende financiële middelen bij overdracht van taken of stoppen van taken om deze goed te borgen vanuit het principe van één overheid;
- meer financiële mogelijkheden op lokaal niveau die passen bij de decentralisatiebeweging en de lokale democratie.

Voor een nieuwe normeringssystematiek staan twee uitgangspunten voorop. We willen een vorm van evenredigheid die goed aansluit bij de uitgavenontwikkeling in gemeenten voor de komende jaren, bij voorkeur inclusief het sociaal domein. Daarnaast hebben we behoefte aan stabilisering van de gemeentefinanciën. Dat is nodig om meerjarig te kunnen begroten. Bij goede financiële verhoudingen hoort dat de rijksoverheid niet ingrijpt in het Gemeentefonds voor beleid dat niet door gaat (zoals de opschalingskorting). We zijn tegen verder snijden in de apparaatslasten, ook al heeft het CPB aangegeven dat verdere efficiencywinst mogelijk is op de apparaatslasten van gemeenten.

Het kabinet heeft eind juni 2016 in een brief aan de Tweede Kamer bouwstenen gegeven voor een hervorming van het lokaal belastinggebied. De opzet van de brief is vooraf – begin juni 2016 - ook nog op bestuurlijk niveau besproken met de VNG. De bouwstenen liggen in lijn met de aanbevelingen die de commissie onder leiding van Rinnooy Kan vorig jaar deed in het rapport 'Bepalen betekent betalen', en passen bij ons streven naar meer financiële flexibiliteit voor gemeenten.

Wat gaan we in 2017 doen?

8.1 Modernisering van het lokale belastinggebied door een passage in het regeerakkoord *zodat gemeenten meer ruimte krijgen voor lokaal maatwerk*

Om maatschappelijke opgaven vanuit de lokale samenleving en met de juiste democratische afweging op te kunnen pakken, is financiële armslag noodzakelijk. Vanuit deze invalshoek vinden wij dat het lokale belastinggebied dient te worden verruimd. Daarbij gelden wel enkele randvoorwaarden, zoals onder meer een evenwichtige inkomensverdeling, bijvoorbeeld door compensatie of een eerlijke verdeling.

8.2 Meer investeringsruimte voor gemeenten *zodat gemeenten economische groei kunnen faciliteren*

Om investeringsruimte te creëren voor gemeenten zetten we ons in voor een aantal maatregelen:

- de Investeringsagenda die we als decentrale overheid samen opstellen;
- geen institutionele belemmeringen voor het BCF (BTW-compensatiefonds) zodat investeringen worden bevorderd;
- directe toegang tot de kapitaalmarkt, onbelemmerd lenen tegen lage rente, met lange looptijd en korting via dividend en koppeling EU-fondsen aan de maatschappelijke opgaven waar gemeenten voor staan;
- geen nieuwe bezuinigingen op het Gemeentefonds;
- voldoende EMU-tekortruimte voor decentrale overheden;
- regelen dat bij vrijstelling BTW op het bouwen van sportaccommodaties gemeenten worden gecompenseerd (conform artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet).

8.3 Een andere gemeentefondssystematiek voor meer stabiliteit en voldoende voeding *zodat de financiële zekerheid van gemeenten gewaarborgd blijft*

We zetten ons in voor een adequate systematiek waarbij het Gemeentefonds meeloopt met de totale rijksbegroting. Dat betekent concreet: geen aanvullende kortingen op het Gemeentefonds, geen opschalingskorting en geen apparaatskorting en een koppeling van het Gemeentefonds aan het totale uitgavenkader van de rijksbegroting in het regeerakkoord. We zetten ons in 2017 verder in om gemeenten meer mogelijkheden te geven om de opbrengsten van hun rekenen te behouden.

8.4 Aanpassen verdeling rijksmiddelen (GF en BUIG) aan gemeenten zodat gemeenten ook bij gewijzigde maatschappelijke en bestuurlijke verhoudingen de zekerheid hebben dat ze hun taken te kunnen uitvoeren

De herziening van de verdeling van het Gemeentefonds doet recht aan de taken die gemeenten moeten uitvoeren:

- wijzigingen in de verdeling sluiten aan bij de VNG-visie op de samenwerking van gemeenten;
- wijzigingen in de verdeling sluiten aan bij de economische ontwikkelingsmogelijkheden van gemeenten en regio's;
- wijzigingen in de verdeling sluiten aan bij de visie op maatschappelijke en bestuurlijke verhoudingen.

We ronden het nieuwe verdeelmodel Wmo beschermd wonen af voor alle gemeenten. De VNG werkt tot slot actief aan een betere voorspelbaarheid van het verdeelmodel WWB waardoor gemeenten meer vertrouwen in het model krijgen.

8.5 Versterking van gemeentelijke begroting en verantwoording en vereenvoudiging toezicht zodat transparantie richting de burger wordt bevorderd en de administratieve lastendruk wordt vermindert

In 2017 willen we een betere beschikbaarheid van accountants voor gemeenten zodat de accountantscontrole over 2016 op tijd wordt afgerond. Dit leidt tot meer goedkeurende verklaringen in 2017 en 2018.

We werken verder aan de uitvoering van de adviezen die de Commissie Vernieuwing Accountantscontrole (commissie Depla) in 2016 heeft gegeven.

De 213-modelverordening wordt vernieuwd zodat de actuele werkwijze voor accountcontroles verankerd is in de regelgeving. En in 2017 zorgen we voor een goede implementatie van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zodat gemeenten voldoen aan de geldende verslaggevingsregels. Tot slot zetten we ons in op een modern verticaal begrotingstoezicht, met als uitgangspunt uniform provinciaal toezicht: op afstand en op hoofdlijnen.

Onze standpunten

- Om maatschappelijke opgaven vanuit de lokale samenleving en met de juiste democratische afweging op te kunnen pakken, is financiële armslag noodzakelijk. Vanuit deze invalshoek vinden wij dat het lokale belastinggebied dient te worden verruimd. Daarbij gelden wel enkele randvoorwaarden, zoals onder meer evenwichtige inkomensverdeling bijvoorbeeld door compensatie of een eerlijke verdeling.
- Goede financiële verhoudingen tussen de bestuurslagen zijn een noodzakelijke randvoorwaarde om gemeentelijke taken te kunnen verrichten, lokale democratie in te vullen en met vertrouwen en als één overheid samen Nederland te besturen.
- Geen nieuwe apparaatskorting en geen nieuwe kortingen op het Gemeentefonds meer. De opschalingskorting moet van tafel.
- We willen een nieuwe normeringssystematiek die (meer) stabiliteit borgt in de financiën van gemeenten.
- We willen beschikbare accountants, zodat we goedkeurende verklaringen kunnen verkrijgen. Het kabinet kan dat realiseren door aanpassingen in wet- en regelgeving.
- We willen de financiële situatie stabiliseren en voorspelbaarder maken; en vragen hiervoor de steun van het kabinet

